

احیای عدم‌تعهد با ایران

وقتی که بلوک شرق و غرب جهان را به مثابه ویلای شخصی خود تقسیم کرده بودند، آرام‌آرام گروهی از رهبرانی که تعهد به نظام سرمایه‌داری و سوسیالیسم را برنمی‌تابیدند نشست‌هایی برپا کردند که بر اساس آن با صدای رسا عدم‌تعهد خود را به 2 بلوک شرق و غرب آن دوره تاریخی به جهانیان اعلام کنند.

«#نم» با حمایت از فعالیتهای صلح‌آمیز هسته‌ای در حال بازیافتن جایگاه مطلوب بین‌المللی است
جام جم آنلاین: وقتی که بلوک شرق و غرب جهان را به مثابه ویلای شخصی خود تقسیم کرده بودند، آرام‌آرام گروهی از رهبرانی که تعهد به نظام سرمایه‌داری و سوسیالیسم را برنمی‌تابیدند نشست‌هایی برپا کردند که بر اساس آن با صدای رسا عدم‌تعهد خود را به 2 بلوک شرق و غرب آن دوره تاریخی به جهانیان اعلام کنند.

در واقع عدم‌تعهد در اوج جنگ سرد و در فضای دوقطبی بین غرب و شرق با هدف وحدت میان کشورهایی که نه در اردوگاه کمونیسم و نه در اردوگاه سرمایه‌داری بودند، تشکیل شد. البته این تشکل به خاطر وابستگی‌های پیدا و پنهان اکثر اعضا به قطب‌های قدرت آن زمان هیچ‌گاه نتوانست آن گونه که باید و شاید و مطابق با آمال و آرزوهای بعضی از بنیان خود در معادلات جهانی نقش‌آفرین باشد و یک نیروی سوم بالقوه در دنیا محسوب می‌شد، با فروپاشی بلوک شرق و تغییر در ساختار نظام بین‌الملل تا مدت‌ها این نیروی سوم در کما بود و نمی‌دانست با تعریف جدید از نظام بین‌الملل چگونه باید خود را بازتعریف کند ضمن آن‌که برخی کشورهای عضو که خیلی هم متعهد به جنبش عدم‌تعهد نبودند، سعی می‌کردند در تعریف جدید هم جایگاه خود را ارتقا دهند و هم به گونه‌ای دیدگاه‌های خود را با بلوک‌های به پستورفته شرق و غرب و بازیگران جدید قدرتمند نظام بین‌الملل هماهنگ کنند. بسیاری از کارشناسان متخصص در روابط بین‌الملل معتقدند که ایران به عنوان یک بازیگر قدرتمند در جمع اعضای غیرمتعهد پس از پیروزی انقلاب اسلامی توانست با نقش‌آفرینی مثبت خود در جامعه بین‌الملل فضای مساعدی برای اعضای گروه «#نم» ایجاد کند و غیرمتعهدها که آرام‌آرام به کما می‌رفتند را بار دیگر با طرح پیشنهاد حمایت از کشورهای مستقل تا حدی احیا کند.

فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران

به زعم ناظران سیاسی؛ حمایت‌های اعضای گروه «#نم» یا همان کشورهای عضو غیرمتعهدها از جمهوری اسلامی ایران در مسائل بین‌المللی بویژه حقوق هسته‌ای ملت ایران یک روی سکه‌اش این است که این اقدامات حمایت از جمهوری اسلامی ایران است، اما اگر دقیق‌تر به روند رفتارهای سیاسی این گروه بنگریم متوجه می‌شویم که این حمایت‌ها فضایی برای عرض‌انداز و قدرت‌نمایی آنها در برابر بازیگران قدرتمند نظام سرمایه‌داری ایجاد کرده است. به طوری که می‌توان گفت در شرایط کنونی موضوع فعالیت‌های هسته‌ای صلح‌آمیز ایران و مخالفت‌های غرب با آن و این کشاکش و هم‌آوردی بین‌المللی، تنها صحنه و عرصه و دلیل اظهار وجود جنبش در دنیای معاصر تلقی می‌شود.

اقدام حمایتی جنبش غیرمتعهدها در قبال کشورمان و تلاش برای عدم محکومیت ایران در آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای که معمولاً در جریان نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای صورت می‌گیرد یکی از مهم‌ترین واکنش‌های همیشگی این جنبش در طول سال‌های اخیر بوده است.

اعضای کشورهای غیرمتعهد همواره از ایران حمایت می‌کنند و این حمایت در همین گزارش اخیر سیاسی و ناصواب آقای آمانو مشهود بود که اعضای این جنبش از شورای حکام آژانس خواستند به دور از فشارهای سیاسی به بررسی دقیق وضعیت هسته‌ای و تسلیحاتی همه کشورهای عضو بپردازند.

برخی از صاحب‌نظران سیاسی معتقدند که یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها و حتی شاید بتوان گفت تنها شاخص اثبات فرضیه تلاش جنبش عدم‌تعهد برای حرکت از حاشیه به متن معادلات بین‌المللی حمایت از فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران است، اما نکته نهفته در این حمایت‌ها آن است که اعضای «#نم» که برخی‌شان پیگیر هسته‌ای شدن هستند، نگرانند که شاید روزی قدرت‌های نظام سلطه و نهادهای بین‌المللی مانند آژانس سراغ آنها بیاید و مطالبات خارج از عرف و قانونی که امروز از ایران انتظار دارند فردا از تک‌تک اعضای غیرمتعهد بخواهند. به همین دلیل بیش از 118 کشور عضو گروه «#نم» محکم و قدرتمند از فعالیت‌های صلح‌آمیز جمهوری اسلامی ایران حمایت می‌کنند.

نکته: «#نم» متوجه شده برای صیانت از خود و در عین حال یکی از اعضای جنبش باید وارد عمل شود. هیچ موضوعی مانند فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران امروز باعث تشخیص و هویت جنبش غیرمتعهدها در عرصه بین‌الملل نیست
نقوی حسینی، نماینده مجلس درباره دلایل حمایت جنبش عدم‌تعهد از فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران معتقد است که نقش کلیدی جمهوری اسلامی ایران در احیای مجدد این جنبش مهم‌ترین عامل این حمایت است. او اضافه می‌کند: «#نم»؛ اگر جنبش

عدم‌تعهد از ایران حمایت نکند عملاً فلسفه وجودی‌اش زیرسوال می‌رود، چرا که مهم‌ترین دلیل شکل‌گیری آنها مقابل 2 بلوک شرق و غرب و احیای مجددشان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران حمایت از کشورهای مستقل در برابر استکبار بوده است.»

این عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس می‌افزاید: ««؛عدم‌تعهدی‌ها می‌دانند که ممکن است در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، هسته‌ای و... سرنوشت مشابهی پیدا کنند چرا که قدرت‌های بزرگ نمی‌خواهند اجازه بدهند کشورهای مستقل روی پای خود بایستند، پس حمایت آنها از ایران در واقع حمایت از آینده سیاسی خودشان هم محسوب می‌شود.»

کاظم جلالی، سخنگوی کمیسیون سیاست خارجی و امنیت ملی نیز در این باره می‌گوید: دفاع عدم‌تعهد از فعالیت‌های هسته‌ای صلح‌آمیز ایران نتیجه تعامل و دیپلماسی فعال در سال‌های گذشته با این کشورهاست. در عین حال اعضای «؛نم» متوجه شده‌اند که برای صیانت از خود و در عین حال یکی از اعضای جنبش باید وارد این وادی شوند. جلالی تاثیر اقدامات «؛نم» در این باره را نسبی و البته مهم دانسته و یادآور می‌شود: هیچ موضوعی مانند فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران امروز باعث تشخص و هویت جنبش غیرمتعهدها در عرصه بین‌الملل نیست.

ایران و عدم‌تعهد

برخی کارشناسان متخصص در امور خاورمیانه در مقالاتی که اخیراً درباره ایران نوشته‌اند معتقدند ایران به عنوان یک کنشگر مهم جنبش عدم‌تعهد می‌تواند نقش خوبی در تحقق و عملیاتی‌کردن ایده تحرك‌بخشی به جنبش ایفا کند و در این مسیر موضوع هسته‌ای نقش ویژه‌ای پیدا کرده است.

همچنین در موضوعات دیگر در وضعیتی که مردمان عرب‌زبان در منطقه خواستار تحول بنیادین در ساختار حکومتی‌شان هستند به نظر می‌رسد ایران می‌تواند از جنبش عدم‌تعهد به خوبی از طریق تدبیر دیپلماتیک و از جمله توسعه روابط با کشورهایی که در حال گذار به دموکراسی هستند، استفاده کند.

به هر حال سیاست مقاومت مدبرانه ایران در حال تبدیل به سیاست و نسخه‌ای واحد نزد اعضای عدم‌تعهد است. باید توجه داشت که ریاست جنبش عدم‌تعهد در آینده نزدیک به ایران واگذار خواهد شد و این موضوع این انتظار را به وجود می‌آورد که انسجام و تحرك جنبش در عرصه جهانی به دلیل ریاست ایران بیش از پیش افزایش یابد؟ چرا که در حال حاضر و حتی قبل از انتقال ریاست، ایران و موضوع فعالیت‌های صلح‌آمیز آن عملاً به روح و موتور محرک و نیروی انسجام‌بخش جنبش تبدیل شده است.

حسن محمدی / جام‌جم